

Hizkia en de redding van een rest van Israël

1. Wee die zondige natie

"Hij (de koning) mag er niet veel vrouwen op nahouden, anders gaat hij de verkeerde weg op." (Deut. 17:17). Deze waarschuwing heeft Salomo niet ter harte genomen. Zijn duizend vrouwen verleiden hem tot het dienen van andere goden (1 Kon. 11:4). Daarom wordt aan Salomo's zoon Rechabeam het grootste deel van het rijk ontnomen (1 Kon. 11:11-13). De tien noordelijke stammen maken Jerobeam koning (1 Kon. 12:20).

Jerobeam is er verantwoordelijk voor dat het volk Jahwe op Kanaänietische wijze gaat vereren (1 Kon. 12:28). Daarom wordt zijn dynastie weggevaagd (1 Kon. 15:29). Achab, de zoon van Omri, gaat nog een stap verder en voert in Israël de Baälsdienst in (1 Kon. 16:31-33). Ook zijn dynastie wordt weggevaagd (2 Kon. 9-10) en vervangen door de dynastie van Jehu (2 Kon. 10:30). Jehu breekt echter niet met de zonde van Jerobeam (2 Kon. 10:31).

In Juda, het zuidelijke rijk, is de situatie niet altijd beter dan in het noordelijke rijk. Reeds onder Rechabeam worden in Juda de gruwelen van de Kanaänieten bedreven (1 Kon. 14:22-24). Maar omdat God aan David een duurzame dynastie beloofd heeft (2 Sam. 7; vgl. Ps. 89), blijft er steeds een nakomeling van David op de troon (1 Kon. 15:4; 2 Kon. 8:19). Behalve goddeloze koningen regeren er ook wel vrome koningen over Juda, maar ook zij blijken niet in staat het verval te stuiten (vgl. 2 Kron. 27:2).

In de achtste eeuw voor Christus is Gods geduld op. Door de mond van Zijn dienaren, de profeten Jesaja, Hosea, Amos en Micha, kondigt Hij aan dat Hij nu de vloek van het verbond (Lev. 26; Deut. 28) ten volle over Zijn volk zal brengen. Dat geldt voor het tienstammenrijk (Amos, Hosea), maar ook voor Juda (Jes. 1-6, Micha). Ook tegen Jeruzalem en de tempel klinkt Gods dreiging: "En daarom, dank zij u, zal Sion worden omgeploegd, als akkerland, zal Jeruzalem een puinhoop worden, de tempelberg een hoogte vol hakhout." (Mi. 3:12). De verwoesting van stad en tempel is echter geen onafwendbaar noodlot. Dat leert de geschiedenis van Jona's prediking tegen Nineve. God spaart Nineve, omdat deze stad zich bekeerd heeft (Jona 3:10).

Zal God Zijn eigen stad dan niet sparen als Hij daar oprechte bekering vindt? Jahwe is immers "een medelijdende en barmhartige God, lankmoedig en rijk aan liefde, altijd geneigd om spijt te krijgen over aangezegd onheil" (Jona 4:2)?

Bekering - daar lijkt het nog niet veel op. In Juda regeert de goddeloze koning Achaz (2 Kon. 16:1-4). Hij wordt in het nauw gebracht door Resin, de koning van Aram, en Pekach, de koning van het tienstammenrijk (2 Kon. 16:5; Jes. 7:1). Deze beide koningen willen Achaz als koning afzetten en iemand anders koning over Juda maken (Jes. 7:6). Maar God staat dat niet toe. God heeft immers aan David een duurzame dynastie beloofd (2 Sam. 7:15-16). Daarom spreekt God Zijn veto over de plannen van Resin en Pekach uit: "Dat bestaat niet, dat gebeurt niet!" (Jes. 7:7). Als teken van de voortzetting van Davids dynastie kondigt Jesaja aan Achaz de geboorte van een zoon aan. Deze zoon zal de opvallende naam Immanuël (God-met-ons) ontvangen (Jes. 7:14).

Achaz heeft echter meer vertrouwen in zijn eigen plannen. Nadat hij ook nog eens door de Edomieten verslagen is en zijn land door de Filistijnen geplunderd, roept hij de hulp van het machtige Assur in (2 Kron. 28:16). De Assyriërs nemen daarop Damascus in (2 Kon. 16:9) en veroveren Gilead en Galilea en voeren de bevolking in ballingschap (2 Kon. 15:29). Toch heeft Achaz niet veel plezier aan de Assyrische legers beleefd. Want ook Juda wordt door de koning van Assur in het nauw gebracht (2 Kron. 28:20). In Jes. 10:27b-34 wordt de Assyrische opmars beschreven.

Ook een zwaar tribuut helpt Achaz niets (2 Kron. 28:21). De hoge ceders worden omgehouden (Jes. 10:33-34; vgl. 2:9-22). Juda is van leiders beroofd (Jes. 3:1-7). Wat wordt het huis van David diep vernederd!

Het huis van David. De profeet Amos spreekt over "de bouwvallige hut van David" (Am. 9:11). Bij Jesaja is er sprake van "de stronk van Isai" (Jes. 11:1). De profeet Micha wijst op de geringe herkomst van het davidische koningshuis (Mi. 5:1). Wie verwacht daar nu iets van?

2. Ik zal Mijn Geest uitstorten

In Jes. 7 is de geboorte van een zoon aangekondigd: Immanuël (Jes. 7:14). Er is toekomst voor het huis van David! Juist als het huis van David zo diep vernederd is, wordt er een zoon geboren: "Een twijg ontspruit aan de stronk van Isai, een telg ontbloeit aan zijn wortel. De Geest van Jahwe rust op hem, een Geest van wijsheid en inzicht, een Geest van beleid en sterkte, een Geest van kennis en ontzag voor Jahwe, - hij ademt ontzag voor Jahwe. Niet naar uiterlijke schijn spreekt hij recht en hij doet geen uitspraak op grond van loze geruchten; hij geeft de geringen hun recht en de armen in het land krijgen een eerlijk vonnis. Hij kastijdt de verdrukkers met de roede van zijn mond en de bozen doodt hij met de adem van zijn lippen. Gerechtigheid draagt hij als een gordel om zijn lenden, en trouw als een gordel om zijn heupen." (Jes. 11:1-5). Dit is nu echt een koning die in de voetsporen van zijn vader David treedt, naar Deut. 17:14-20.

De Assyriërs hebben zich met hun actie tegen Juda niet erg populair gemaakt. In Jeruzalem wil men wel weer van de Assyrische dwingeland af. Men kijkt daarvoor o.a. naar Babel en Egypte als mogelijke bondgenoten. "Als de aanstormende gesel (Assur) over ons komt, zal hij ons niet deren", zo denkt men in Jeruzalem (Jes. 28:15). Maar Jesaja laat de onbetrouwbaarheid van dergelijke bondgenoten zien (Jes. 13-23). En God verzekert: "als de aanstormende gesel over u komt, wordt gij erdoor verpletterd!" (Jes. 28:18). Waar moet men dan op vertrouwen? Ook dat deelt God mee: "In Sion leg Ik een steen als fundament, een steen van graniet, een kostbare hoeksteen (vgl. Ps. 118:22) als een hecht fundament. Wie gelooft, hoeft niet te vrezen." (Jes. 28:16). Deze hoeksteen is Hizkia, de door Jesaja en Micha aangekondigde spruit uit het huis van David (Jes. 7:14; 9:5; 11:1; Mi. 5:1). "Hij zal ons van Assur bevrijden, als die ons land binnenvalt en ons gebied betreedt." (Mi. 5:5). Want hij zal zijn koninkrijk "stichten en stutten door recht en gerechtigheid" (Jes. 9:6).

Op Hizkia rust een Geest van wijsheid en inzicht (Jes. 11:2). Onder zijn leiding krijgt het boek Spreuken zijn definitieve vorm (Spr. 25:1). Maar veel meer nog komt Hizkia's wijsheid uit in het boek Prediker, waarin hij het volk onderricht hoe het zich in die moeilijke tijd moet gedragen en waarvan de slotsom is: "vrees God en onderhoud Zijn geboden; daar komt voor een mens alles op aan" (Pr. 12:13). Het belangrijkste is echter Hizkia's zorg voor de tempeldienst. Onder zijn bezielende leiding wordt deze weer in ere hersteld (2 Kron. 29).

Toch zou Hizkia's reformatiewerk tot mislukken gedoemd zijn als alleen op Hizkia Gods Geest zou rusten. De profeet Joël had echter al aangekondigd, dat God niet alleen regenstromen zou doen neerdalen (Joël 2:23), maar ook Zijn Geest zou uitstorten (Joël 3:1[2:28]). Op wie? Op zonen en dochters, op grijsaards en jonge mannen, zelfs op slaven en slavinnen (Joël 3:1-2[2:28-29]). Waarom deze royale gave? Omdat de dag van Jahwe in aantocht is. Want op die dag zal alwie de naam van Jahwe aanroept, gered worden, "want op de berg Sion en in Jeruzalem daar zal de redding zijn, zoals Jahwe heeft gezegd. En degenen die door Jahwe worden geroepen, zij zijn het die ontkomen." (Joël 3:5[2:32]). Een rest bekeert zich.

3. Redding op de berg Sion

Het tienstammenrijk is inmiddels al in ballingschap gegaan, overeenkomstig de woorden van Gods dienaren, de profeten. Toch hebben deze profeten aan de tien stammen ook beloften van herstel na het gericht verkondigd. "Maar daarna zullen de zonen van Israël zich bekeren, zullen zij Jahwe, hun God, en David, hun koning, weer zoeken en bevend naar Jahwe en Zijn goedheid komen" (Hos. 3:5).

Hizkia heeft zijn reformatiewerk niet tot Juda beperkt, maar ook het gebied van de tien stammen daarin betrokken. Hij laat boden door heel Israël en Juda rondgaan met de boodschap: "Israëlieten, bekeer u tot Jahwe, de God van Abraham, Isaak en Israël, opdat Hij zich weer kere tot u, het overschot dat ontsnapt is aan de greep van de koning van Assur. ... Want als u zich tot Jahwe bekeert, zullen uw broeders en uw zonen erbarming vinden bij degenen die hen gevangen weggevoerd hebben en zullen ze terugkeren naar dit land. Want Jahwe, uw God, is genadig en barmhartig; Hij zal Zijn aanschijn niet van u afwenden als u zich tot Hem bekeert." (2 Kron. 30:6, 9). Sommige leden uit de stammen Efraïm, Manasse, Aser, Issakar en Zebulon (2 Kron. 30:11, 18) geven aan de oproep van Hizkia gehoor en komen naar Jeruzalem om daar het paasfeest te vieren.

Nadat de godsdienstige hervorming haar beslag gekregen heeft, breekt de grote dag van Jahwe aan (2 Kron. 32:1). De volken worden opgeroepen hun ploegscharen om te smeden tot zwaarden (Joël 4:10[3:10]). "De volken moeten zich in beweging zetten, optrekken naar het dal van Josafat, want daar zal Ik zetelen om recht te spreken van over alle volken rondom." (Joël 4:12[3:12]). Maar eerst zal Gods eigen volk met het gericht te maken krijgen. "In het *zeventiende* regeringsjaar van koning Hizkia rukte koning Sanherib van Assur tegen de versterkte steden van Juda op en nam ze alle in." (Jes. 36:1). "Verlaten ligt de versterkte stad; haar gebied is ontvolkt, eenzaam als een woestijn: kalveren grazen en rusten er en vreten alle struiken kaal." (Jes. 27:10). Waarom? "*Het land* is ontwijd door *zijn* bewoners: zij hebben de wetten geschonden, de geboden overtreden, het eeuwig verbond verbroken." (Jes. 24:5). Maar heeft er niet juist een godsdienstige hervorming plaats gevonden? Ja, maar er zijn ook nog veel goddelozen binnen het volk van God. "Worden de bozen begenadigd, dan leren zij nooit wat recht is: waar het recht heerst, blijven zij onrecht plegen, zij hebben geen oog voor Jahwe's verhevenheid. Jahwe, Uw dreigende hand zien zij niet. Maar Uw ijver voor Uw volk zullen zij tot hun schande wel moeten zien: het vuur dat Uw vijanden treft, zal hen verslinden." (Jes. 26:10-11). Maar de rechtvaardigen mogen bidden: "Het kwam alles over ons hoofd: en toch - wij vergaten U nimmer, lichtten nooit de hand met Uw verbond; ons hart was nimmer ontrouw, ons voetspoor week niet van Uw pad, ofschoon Ge ons gaan deed, gekromd, door het oord waar de jakhalzen huizen, ons in schaduw des doods hebt gehuld. ... O, ontwaak! waarom sluimert Gij, Heer? ontwaak - verwerp ons niet voor immer. ... Verrijs! Kom Gij ons te hulp: verlos ons in Uw ontferming!" (Ps. 44:18-20, 24, 27).

De Assyriërs bedreigen ook Jeruzalem. Hizkia heeft zijn volk de raad gegeven op Jahwe te vertrouwen (Jes. 36:15). Maar Sanherib verklaart dat Jahwe Jeruzalem toch niet redden kan: "Is er onder de goden van de volken ooit één geweest die zijn land heeft kunnen redden uit de greep van de koning van Assur? ... Zou Jahwe Jeruzalem dan wél uit mijn greep kunnen redden?" (Jes. 36:18, 20). Hizkia brengt God de honende woorden van Sanherib onder de aandacht (Jes. 37:1-4, 14-20). En nu ontwaakt God. "De engel van Jahwe trok uit en hij doodde in de legerplaats van Assur hondervijfentachtig *eenheden*; 's morgens vroeg lagen er niets dan lijken. Sanherib, de koning van Assur, brak op, keerde naar zijn land terug en bleef in Nineve." (Jes. 37:36-37). De profetie van Joël is uitgekomen: "Jahwe buldert uit Sion, uit Jeruzalem laat Hij Zijn stem weerklinken: hemel en aarde sidderen. Maar voor Zijn volk is Jahwe een toevlucht, voor de zonen van Israël een vesting." (Joël 4:16[3:16]). En men heeft daarvan gezongen: "De volkeren morren opstandig, koninkrijken stortten ineen; Zijn stem klinkt en de aarde krimpt terug: de Heer der heerscharen - Hij is met ons, een burcht is ons de God Jakobs." (Ps. 46:7-8).

"Zo redde Jahwe Hizkia en de inwoners van Jeruzalem uit de macht van Sanherib, de koning van Assur, en uit die van alle andere vijanden, en schonk Hij hun rust aan alle grenzen." (2 Kron. 32:22). De zwaarden worden nu weer tot ploegscharen omgesmeed (Jes. 2:4; Mi. 4:3). Het eens zo vernederde Sion wordt verhoogd (Jes. 2:2; Mi. 4:1). "En velen brachten een geschenk aan Jahwe in Jeruzalem en kostbaarheden voor Hizkia, de koning van Juda. Van toen af stond hij bij alle volken in hoog aanzien." (2 Kron. 32:23).

Gehanteerde chronologie

734 v.Chr.	Immanuelprofetie — begin van Achaz' regering
733 v.Chr.	Geboorte van Immanuel = Hizkia
727 v.Chr.	Hizkia wordt mederegent (6 jaar oud)
722 v.Chr.	Inname van Samaria door Salmanassar V
718 v.Chr.	Hizkia begint zelfstandig te regeren (15 jaar oud). Eind van Achaz' regering
704 v.Chr.	Ziekte van Hizka en gezantschap uit Babel
701 v.Chr.	Veldtocht van Sanherib en bevrijding van Jeruzalem
689 v.Chr.	Dood van Hizkia

Albert Welleweerd, 29 december 2014 (eindredactie)

Oorspronkelijke tekst: 1990; chronologie: [1996](#), 2004; Bijbelvertaling: Willibrordvertaling.